

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 32 Виробнича практика

статус - обов'язковий

Реалізується в межах освітньої програми **Менеджмент**
(назва)

за спеціальністю **D3 «Менеджмент»**
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробники:

Альвіна Орехова, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Вікторія ТКАЧЕНКО, к.е.н., доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту професора імені Л.І. Михайлової	протокол від <u>02.06.2026</u> № <u>15</u>
	Завідувачка кафедри <u>Альвіна ОРЕХОВА</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Наталія СТОЯНЕЦЬ
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Світлана ЛУКАШ
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Тетяна ХАРЧЕНКО
(ПІБ)

Людмила МОГИЛЬНА
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Надія БАРАНІК
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 13.07 2026 р.

© СНАУ, 2026 рік

Юрій Шодерук СВ

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Виробнича практика	
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/Менеджменту імені професора Л.І. Михайлової	
3.	Статус ОК	Обов'язковий	
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Менеджмент / D3 Менеджмент	
5.	Рівень НРК	6	
6.	Семестр та тривалість вивчення	6 семестр, 4 тижні	
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5	
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота	
		Денна	Заочна
		150	150
9.	Мова навчання	українська	
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	к.е.н., доцент Ткаченко Вікторія Вікторівна	
10.1	Контактна інформація	viktoriyatk@gmail.com	
11.	Загальний опис освітнього компонента	Виробнича практика студентів є невід'ємною складовою підготовки майбутніх бакалаврів, що спрямована на закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами протягом навчання, набуття і удосконалення професійних практичних навичок та умінь. Вона є черговим етапом навчання, певною ланкою практичної підготовки та проводиться наприкінці 6 семестру з метою узагальнення та поглиблення здобутих ними теоретичних знань з науково-практичних та методичних підходів щодо дослідження напрямів діяльності на обраному підприємстві, оволодіння професійним досвідом та готовності до самостійної трудової діяльності, а також збору практичного матеріалу для виконання звіту. Проходження практики завершується прилюдним захистом звіту.	
12.	Мета освітнього компонента	Метою практики є набуття практичних навичок здобувачем отриманих при вивченні спеціальних фахових дисциплін та прийняття рішень стосовно виконання поставленого завдання з метою самостійного вирішення проблеми.	
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки: «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка підприємства», «Управління персоналом».	
13.1	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Підприємства, організації, установи незалежно від форми власності та підпорядкування, які є базами практики, повинні відповідати таким вимогам: - наявність структур, які відповідають освітнім програмам, за якими здійснюють підготовку фахівців у закладі вищої освіти; - можливість надати практикантам на період практики робочі місця; - надання права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, потрібною для виконання програми практики; - можливість подальшого працевлаштування випускників (на загальних підставах за наявності вакансій); наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, що використовують у галузі.	
14.	Політика академічної доброчесності	Самостійне виконання поставлених завдань відповідно до програми та місця проходження практики. Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.	

15.	Організація проведення практики	Практика здійснюється при прямому керівництві з боку кафедри і при безпосередньому керівництві з боку наставника – керівника від підприємства. Офіційною основою для проведення практики є договір, який укладається між університетом та підприємством. Важливим процедурним питанням організації практики є складання графіку її проходження.
-----	---------------------------------	---

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після проходження практики і виконання звіту студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК							Як оцінюється ДРН
	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 12	ПРН 15	ПРН 17	
ДРН1: здатність професійно вирішувати та аналізувати поставлені завдання щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, можливості загрози банкрутства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.	x		x					Звіт
ДРН2: застосовувати усні і письмові комунікації при спілкуванні з керівництвом та при написанні звіту		x		x				Звіт, презентація звіту
ДРН3: здатність аналізувати при написанні розділів звіту оновленої інформації і порівнювати її з базовою					x			Звіт
ДРН4: вміння аналізувати та узгоджувати існуючі форми взаємодії суб'єктів ринкових відносин та розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.						x		Керівником практики від підприємства
ДРН5: здатність вирішувати поставлені програмою практики завдання використовуючи інноваційні підходи						x		Керівником практики від підприємства
ДРН6: вміння аналізувати і використовувати нормативно-правові акти в організації забезпечення управлінської діяльності підприємства							x	Звіт, керівник практики від підприємства

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

3. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Тема, питання до розгляду	Форма роботи з документами	Розділ звіту	Орієнтовний розподіл годин
Тема 1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства. Ознайомлення з підприємством (організацією, установою), екскурсії по структурних підрозділах підприємства. Визначити місце підприємства в ринковому середовищі, партнерські зв'язки та угоди. Слід дати економічну характеристику галузі діяльності підприємства, особливостей діяльності, продукції (робіт, послуг), її значення і місце в економіці. Описати ринок продукції галузі і тенденції його розвитку, чітко визначити місію підприємства, його місце і роль у галузі, в регіоні. Охарактеризувати діючу організаційну структуру підприємства, визначити її тип та вказати переваги і недоліки такої структури. Представити схему організаційної структури управління. Стисло описати призначення кожної ланки в загальному управлінському процесі, посадових характеристик працівників та розподіл обов'язків між ними. Оцінити ступінь ефективності управління підприємством. Після заповнення таблиць студент повинен їх проаналізувати, вказати тенденції зміни показників діяльності підприємства та проілюструвати аналітичну записку графіками.	Екскурсія, ознайомлення зі статутними документами, наказом про облікову політику, організаційною структурою підприємства, Аналіз даних: Форма № 1. Баланс. Форма № 2. Звіт про фінансові результати. про фінансові результати.	Підготовка 1 розділу звіту.	50
Тема 2. Аналіз основних економічних показників за 3 роки. Аналіз структури та складу основних фондів даного підприємства: характеристика руху основних фондів (розрахунок коефіцієнтів оновлення, вибуття, приросту; вивчення показників ефективності використання основних фондів (аналіз фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності і технічної озброєності праці); аналіз технічного стану основних фондів за коефіцієнтами зносу і придатності. Оборотні фонди, їх склад і структура. Оборотно-виробничі фонди і фонди обігу. Показники ефективного використання оборотних фондів. кількість обертів, коефіцієнт оборотності в днях і коефіцієнт закріплення. Розрахунок суми коштів, вивільнених (додатково залучених) в результаті прискорення (уповільнення) їх оборотності.	Аналіз статистичної та фінансової звітності: Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію.	Підготовка 2 розділу звіту.	50

Витрати виробництва та собівартість продукції (характеристика та групування витрат, структура витрат, кошторис виробництва, обчислення собівартості окремих виробів, резерви зниження собівартості); Категорії працюючих: основні і допоміжні робочі. Розрахунок коефіцієнтів: плинності, стабільності, приймання, вибуття основних робітників. Охарактеризувати основні форми і системи оплати праці. Фактичний річний рівень оплати праці і його структура. Аналіз використання фонду оплати праці - визначити правильність витрачання фонду заробітної плати. Показники продуктивності праці. Провести аналіз майнового та фінансово-економічного стану підприємства та виявити залежність результатів від факторів, які на них вплинули, дослідити фінансову стійкість, платоспроможність господарства, проаналізувати дебіторську і кредиторську заборгованості. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства, склад і динаміка прибутку, фінансові результати від реалізації, доходи і витрати, рентабельність підприємства.			
Тема 3. Дослідження основ менеджменту. Проаналізувати внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства. Дослідити як здійснюється реалізація основних функцій менеджменту на підприємстві (планування, організація, мотивація, контроль). Організація особистої роботи менеджера: планування особистої роботи менеджера; облік та аналіз витрат робочого часу; організація робочого місця менеджера та використання технічних засобів управління. Участь у рішенні виробничих завдань: основні види розподілу та кооперації праці; планування у рішенні виробничих завдань; розподіл функцій між менеджером і працівниками; участь у виконанні функцій апарату управління.		Підготовка 3 розділу звіту.	50
ВСЬОГО:		x	150

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Виробнича практика здійснюється при прямому керівництві з боку кафедри і при безпосередньому керівництві з боку наставника – керівника від підприємства.

Обов'язки керівника практики від університету: інформувати завідувача кафедри про стан проходження практики студентами; перевіряти зміст зібраних студентами матеріалів та стан підготовки звіту з практики; проводити регулярні (згідно зі складеним і затвердженим графіком) консультації; перевіряти звіти з практики і допускати їх до захисту.

Обов'язки керівників практики від підприємства - об'єкта практики: організація проходження практики студентів відповідно до діючої програми і виданого завдання; контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому; контроль дотримання практикантами виробничої і трудової дисципліни і вчасне повідомлення в університет про випадки серйозного порушення студентами правил внутрішнього розпорядку; підготувати відгук і дати оцінку роботи студента на практиці.

Методи викладання застосовані викладачем під час проходження практики - консультування по розділам написання звіту, навчання на робочому місці (learning by doing). *Методи навчання:* пояснення, обговорення, демонстрація, дискусія, підготовка звітів.

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці (щоденник з практики)	10 балів /10 %	1-й тиждень
2.	Виконання програми практики. Збирання матеріалу для написання звіту з виробничої практики	30 балів /30%	протягом практики
3.	Написання й оформлення звіту з практики	35 балів / 35%	6-й тиждень
4.	Доповіді-презентації, відповіді і спільні обговорення	25 балів / 25%	6-й тиждень
	Всього	100 балів	

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Оцінка керівника практики від підприємств	<18 балів	18-21	20-30	20-30
	Якість виконання робіт низька, не приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, порушував дисципліни та техніку безпеки	Якість виконання робіт суспільній і побутовій діяльності дисципліни та техніки безпеки	Якість виконання робіт достатня, приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, дотримувався дисципліни та техніки безпеки	Якість виконання робіт висока, приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, дотримувався дисципліни та техніки безпеки
Звіт про виробничу практику	<18 балів	18-21	22-27	28-30
	Недбале чи неповне оформлення роботи і щоденника практики. Переважну більшість питань програми практики у звіті висвітлено, однак мають місце помилки; характеристика студента у частині ставлення до практики і трудової дисципліни є <i>негативною</i> .	У звіті висвітлено не всі питання або роботу підготовлено не самостійно; характеристика студента у частині ставлення до практики і трудової дисципліни в цілому позитивна	Звіт відповідає темі дослідження, характеристика на студента від бази практики є позитивною;	Зміст і оформлення звіту та щоденника практики носять повний завершений вигляд; характеристика на студента від бази практики є позитивною;
Презентація звіту та публічний захист	<18 балів	18-21	22-27	28-30
	Презентація не відповідає темі дослідження, відсутнє логічне представлення ходу дослідження,	Презентація відповідає темі дослідження,	Відповідність змісту темі дослідження, відсутня стилізова єдність презентації	Відповідність змісту темі дослідження, ясне і логічне представлення ходу дослідження, наявність навичок, слайди презентації чітко структурованою; студент дав повні та точні відповіді на всі запитання членів комісії щодо програми практики.

	0 балів	1-9 балів	10-20 балів	21-25 балів
Доповідь-презентація звіту з практики	За наявності негативної характеристики керівника від бази практики або керівника від кафедри позитивна оцінка практики є неможливою. У випадку, якщо Здобувач вищої освіти не виконав програму практики хоча б за одним з етапів практики й одержав 0 балів за відповідний звіт, то бали, одержані за інші звіти, не враховуються, і виставляється загальна негативна оцінка за результатами проходження практики.	Здобувач вищої освіти не дає задовільних відповідей по суті поставлених запитань, не орієнтується у програмі практики або в окремих її частинах, або припускається грубих помилок, що дають змогу зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми практики, свідчать про відсутність реальних результатів практики і набутих практичних навичок та вмінь.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, переважно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, однак у відповідях на запитання припускається окремих неточностей.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, чим підтверджує її виконання; надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок від керівників практики та здобувачів освіти	Під час проходження виробничої практики
2	Перевірка та обговорення керівником і здобувачем освіти звіту з виробничої практики	Після завершення термінів виробничої практики
3	Усний зворотний зв'язок на звіт з практики	Після захисту звіту з практики

5.3. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Перелік нормативних документів державного рівня

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 жовтня 2018 року №1165 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf>
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій (ДК 003:2010): Наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 р. №327 / Держспоживстандарт України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>.
4. Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні: Указ Президента України від 04 липня 2005 р. №1013/2005 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005#Text>.
5. Положення про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном: наказ Мінагрополітики від 15 червня 2005 р. №264. / Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0855-05#Text>.
6. Концепція реформування і розвитку аграрної освіти та науки: Розпорядження КМУ від 6 квітня 2011 р. №279-р. / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-%D1%80#Text>.
7. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: положення Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. №93 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
8. Про запровадження укладання тристоронніх угод «вищий навчальний заклад-студент-роботодавець»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 17 липня 2006 р. №536 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0536290-06#Text>.

6.2 Перелік нормативних документів СНАУ

9. Положення про організацію виробничої практики студентів Сумського національного аграрного університету: Наказ ректора Сумського НАУ від 31 січня 2014р. №425-к URL: <https://is.gd/n0GVKO>
10. Кодекс Академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету: Затверджено рішенням Вченої ради СНАУ (протокол № 6 від 26.12.2017 року). URL: <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/>
11. Положення «Про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ»: Затверджено рішенням Вченої ради СНАУ (протокол № 3 від 15.10.2019 року). URL: <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/>
12. Положення «Про порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат»: Затверджено рішенням Вченої ради СНАУ (протокол № 3 від 15.10.2019 року). URL: <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/>

6.3 Перелік методичного забезпечення навчальної практики «Вступ до фаху»

13. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».
14. Наскрізна практика. Програма та методичні рекомендації щодо проходження для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» денної і заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня / Орехова А.І., Ткаченко В.В., Турчіна С.Г. Вид. 2-ге (доповнене). - Суми, 2023. – 61с.

6.4 Програмне забезпечення

15. Використання стандартних пакетів Microsoft: Word, Excel, PowerPoint
16. Використання платформ Zoom, Google Meet, Microsoft Teams для організації онлайн-занять
17. Сервіс Canva
18. Сервіс Figma

Рецензія на робочу програму (силабус)

ОК Виробнича практика

Розроблену викладачем кафедри менеджменту Ткаченко В.В.

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)			
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			

Член проєктної групи ОП _____
(назва) (ПІБ) (підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)			
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми			
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)			
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти			
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету			
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом			
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента			
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)			
Література є актуальною			
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти			

Рецензент кафедри менеджменту _____
(посада, ПІБ) (підпис)